

Gustav Leers

Hamburg 30 november 1902

Auschwitz 31 januari 1944

41 jaar

Gustav Leers werd in Hamburg op 30 november 1902 geboren als zoon van Elias Gottschalk Leers en Goldine Stoppelman. Hij trouwde met Lea Abel (Hamburg 6 februari 1905) dochter van Lazar Abel en Jette Meijer (Rudkoping 12 mei 1867). Jette had de Zweedse nationaliteit.

In Hamburg werden twee kinderen geboren, op 21 januari 1931 Inge en op 21 november 1934 Peter.

Gustav was in Hamburg werkzaam in een bedrijf dat in dierlijk haar handelde.

In 1937 vluchtte hij met zijn gezin naar Rotterdam, nadat hij 20 maanden door de Nazi's op grond van valse beschuldigingen gevangen gezeten had.

In Rotterdam ging Gustav bij Tentler & Co. werken, een bedrijf dat ook in dierlijke haar handelde, waarmee hij al in Duitsland een zakelijke relatie had.

In deze stad maakte het gezin in mei 1940 het bombardement mee.

In november 1940 moesten ze Rotterdam verlaten, hiertoe verplicht door de Duitse autoriteiten omdat niet-Nederlandse Joden niet in het kustgebied mochten wonen.

NAAR SOEST

De familie verhuisde, samen met Jette Meijer-Abel, naar de Da Costalaan 13 in Soest. De kinderen zijn daar enige tijd naar school gegaan.

In de zomer van 1942 kwam ook in Soest de oproep voor de Joden om zich te melden. Velen doken toen onder, ook de familie Leers.

In het Algemeen Politieblad van 3 september 1942 verzocht de burgemeester van Soest opsporing, aanhouding en voorgeleiding van de staatloze² Jood Gustav Leers.

Gustav besloot niet onder te duiken maar naar Zwitserland te vluchten via België en Frankrijk. Jette Meijer-Abel kon met haar Zweedse paspoort uit Nederland naar Denemarken reizen. Lea vertrok naar Amsterdam.

---

¹ Foto ter beschikking gesteld door Peter Leers, de zoon van Gustav Leers

² Uit Duitsland afkomstige Joden waren door de bezetter staatloos verklaard.

KINDEREN LEERS

De kinderen werden ondergebracht in het Kindertehuis Zonneschijn in Zeist, waar tegen betaling Joodse kinderen konden onderduiken.

In het tehuis heerste een hard regime. Over het tehuis in oorlogstijd is een boek verschenen met de titel: *Schaduw over Zonneschijn*.

Op enig moment werd een inval gedaan in het tehuis. Inge werd op weg van school op tijd gewaarschuwd. Peter kon zich verbergen en aan arrestatie ontsnappen.

Vanaf dat moment verbleven de kinderen op verschillende onderduikadressen.

Aan het einde van de oorlog woonden ze vlak bij elkaar in Amsterdam en daar werden ze na de bevrijding herenigd.

Pop Suzie ging in deze periode steeds met Peter mee en was zijn steun en toeverlaat.

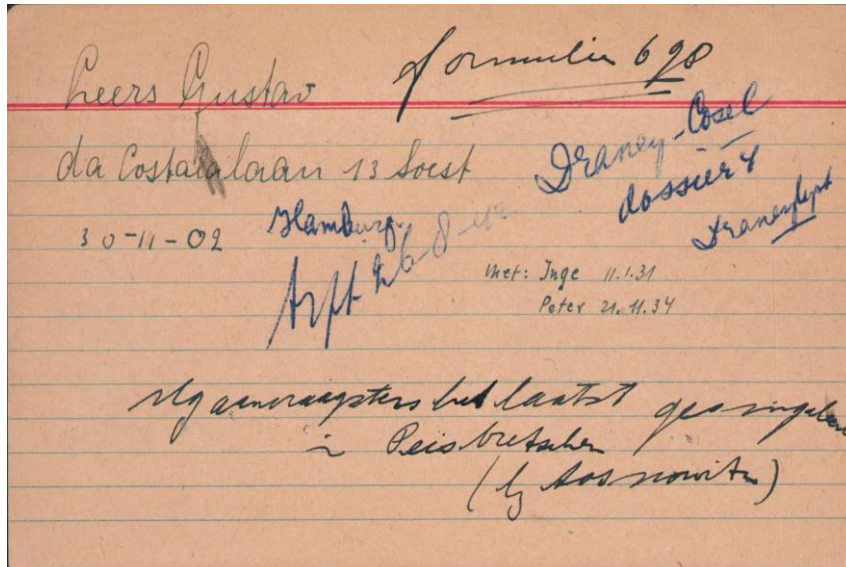
*'Peter, Inge, hun moeder en ik (pop Suzie) hebben de oorlog op wonderbaarlijke wijze overleefd. Tot de dag van vandaag ben ik nog steeds onafscheidelijk met Peter verbonden. Ik ben nooit van zijn zijde geweest en pronk op zijn nachtkastje naast de foto van zijn vader.'*³

³ https://www.verzetsmuseum.org/museum/nl/kinderen/over-de-oorlog/digitale_expo/speelgoed/speelgoed-pop-suzie

VADER GUSTAV LEERS

Het lot van vader Gustav werd pas na de oorlog bekend.

Hij werd op de vlucht naar Zwitserland in Frankrijk uit de trein gehaald en overgebracht naar het doorgangskamp Drancy ten noorden van Parijs.

Vandaar is hij op 26 augustus 1942 gedeporteerd richting Auschwitz.

In Cosel, 80 kilometer ten westen van Auschwitz, werden de voor arbeid geschikte mannen uit de trein gehaald en gescheiden van hun dierbaren die vervolgens doorgestuurd werden naar de gaskamers van Auschwitz.

Gustav was één van die mannen. Hij werd tewerkgesteld in een steengroeve.

Toen hij na 17 barre maanden slavenarbeid door een verwonding aan zijn voet niet meer kon werken werd hij alsnog op 31 januari 1944 in Auschwitz vergast.

In september 2016 is bij het station van Cosel een monument geplaatst voor de slachtoffers.

Bronnen:

<https://www.joodserfgoedrotterdam.nl/peter-leers/>

Archief Eemland

arolsen-archives.org

bundesarchiv.de/gedenkbuch

Herman Rens en Annelies Wilms, Tussenstation Cosel: 'Vernichtung durch arbeit'

joodsmonument.nl

openarch.nl

Peter Leers, mondelinge en schriftelijke informatie. 2020

stolpersteine-hamburg.de

Tim Terlingen, Schaduw over Zonneschijn.

verzetsmuseum.org

Zie hieronder een artikel uit het AD 4 mei 2021

Rotterdammer Peter Leers ontsnapte ternauwernood aan de nazi's: 'Ik werd verraden door een dubbelspion'

<https://www.ad.nl/rotterdam/rotterdammer-peter-leers-ontsnapte-ternauwernood-aan-de-nazis-ik-werd-verraden-door-een-dubbelspion~a1e1efe7/>

REPORTAGE Hij werd gered door een infiltrant van de Duitsers die goed bevriend was met zijn moeder. De 87-jarige Joodse Peter Leers uit Rotterdam-Hillegersberg spreekt van geluk dat hij nog in leven is. „Ondanks zijn verkeerde daden had die infiltrant nog wel gevoel.”

Aleida Heuvelman 04-05-21, 21:40

Op 8-jarige leeftijd zat Leers met zijn drie jaar oudere zus ondergedoken in een kindertehuis in Zeist. “Tijdens het middageten vielen gewapende SS'ers binnen. Een van hen nam voor mij plaats aan tafel. De angst die ik toen voelde, was onbeschrijfelijk. Mijn zus was gelukkig gewaarschuwd en verstopte zich in het bos. Maar ik keek de dood in de ogen.”

Joodse kinderen

In zijn appartement in Rotterdam-Hillegersberg staat een dampende kop koffie op tafel. Gekleed in een ruitjesblouse en aangemoedigd door de voorzitter van de Joodse gemeenschap, vertelt Peter Leers voor het eerst zijn verhaal. „Ik dacht dat niemand er geïnteresseerd in zou zijn, maar het is tijd dat ik het deel. Ik hoop dat mensen hier een les uit kunnen trekken.”

Leers gaat verder. „De SS'ers wilden dat de kinderen hun kleren uittrokken, om te zien of er besneden Joodse jongetjes bij waren. Ondertussen stapelde de directrice van het kindertehuis alle borden op en zette deze voor mij neer. Daardoor was ik voor de Duitsers niet meer te zien. Ze duwde mij onder tafel en verstopte mij in een hok. Zo heb ik het overleefd.”

Dubbelspion

Het verhaal klinkt onwaarschijnlijk, zegt hij. “Want hoe kan het dat de Duitsers mij niet gezien hebben? Ik heb hier lang over nagedacht en kan maar tot één conclusie komen. Mijn moeder had een vriend, Piet was zijn naam, waarmee zij in het verzet werkte. Hij bleek later een dubbelspion te zijn die ook actief was voor de Duitsers. Hij had mijn onderduikadres in Zeist verraden, maar gezegd dat ze mij moesten sparen.”

Mijn moeder zou naar Auschwitz gaan maar werd opeens vrijgelaten

Door de invloed die Piet bij de Duitsers had, redde hij ook mijn moeder, vertelt Leers. “Zij was door twee vrouwen verraden aan de SD (Sicherheitsdienst). Mijn moeder zou naar Auschwitz gaan, maar werd opeens vrijgelaten. Ik denk dat Piet veel sympathie voor haar had. Ondanks zijn verkeerde daden, had hij schijnbaar nog wel gevoel.”

Oggepakt

De inval in Zeist was de zoveelste ingrijpende ervaring in het jonge leven van Peter Leers, die in 1934 in Duitsland geboren werd en met zijn familie vluchtte voor de nazi's. Leers' vader overleefde de oorlog niet. “In 1942 moesten wij een Jodenster dragen, dat was voor hem moeilijk te verkroppen. Hij zou naar Zwitserland vluchten met de bedoeling ons later in veiligheid te brengen. Uiteindelijk werd hij tijdens zijn reis opgepakt. Hij kwam in 1944 in Auschwitz om het leven.”

Na zijn ontsnapping in Zeist, kwam de jonge Peter Leers in Amsterdam terecht. “Ik zat één straat achter Anne Frank ondergedoken. Op dat moment wist niemand wie zij was, ik ook niet. Toen zij na de oorlog bekend werd, kwam ik tot deze ontdekking.” Leers maakte in Amsterdam de bevrijding mee. „Ik zal nooit vergeten hoe de Canadezen binnenkwamen rijden met hun tanks. Ze deelden chocola, snoep en kauwgom uit aan de feestvierende menigte.”

Bevrijdingsdag

Na de bevrijding belandde hij met zijn moeder en zus, die in 1953 naar Amerika vertrok, in Rotterdam. “Hier heb ik mijn leven opgebouwd.” Bevrijdingsdag maakt bij hem gemengde gevoelens los. „Ik denk altijd aan mijn vader en moeder. Naarmate je ouder wordt, begin je hen steeds meer te missen.”

Leers vindt dat we onvoldoende geleerd hebben van het verleden. „Op veel plaatsen in de wereld vindt nog steeds genocide plaats. Denk aan de Oeigoeren in China.” Daarom mogen we dankbaar zijn voor de vrijheid die we in Nederland kennen, vindt hij. “Daar staan we veel te weinig bij stil.”